

Rudeninių ir žieminių obuolių paslaptys

Miškininkas ir sodininkas Vidmantas Markevičius papasakojo apie parodoje eksponuojamus ir degustuojamus obuolius ir kriaušes, konsultavo sodininkystės klausimais.

Autorės nuotraukos

Daug ragautojų ir sodininkų mėgėjų sutraukė praėjusį šeštadienį, lapkričio 9 dieną, Kupiškio viešojoje bibliotekoje surengta rudeninių ir žieminių obuolių paroda ir degustacija. Jos sumanytojas miškininkas ir sodininkas skapiškėnas Vidmantas Markevičius visiems išsamiai papasakojo apie obuolų veisles, skones ir kitokias obuolių savybes, konsultavo sodininkystės klausimais.

Banguolė ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

Bibliotekos parodų salėje pirmame aukšte ant stalo buvo išdėliota dvidešimt lėkščių su skirtingų veislių obuoliais ir dvi lėkšės su kriaušėmis.

Žmonės aktyviai domėjosi šiuo metų vaisių derliumi, ragavo, aptarinėjo obuolių ir kriaušių skonį, klausė V. Markevičiaus, kurie vaisiai geriausiai išsilaiko per žiemą, kur rasti jų sodinukų, kaip prižiūrėti obelis ir kriaušes, kad jos geriau derėtų.

V. Markevičius sakė, kad čia eksponuojami obuoliai iš jo ir kaimynų sodo Skapiškyje. Taip pat keletą jų dėžių atsivežė iš Girionių (Kauno r.), kur anksčiau gyveno. Jis patikino, kad visi šie obuoliai nepurkšti nuo ligų ir kenkėjų cheminėmis medžiagomis, visi augo toliau nuo kelio dulkių.

Ankstesniais metais yra surengęs ne vieną tokią obuolių parodą

ir degustaciją mokiniams.

VAISIŲ SAVYBĖS IR LAIKYMAS

Tarp įvairių obuolių buvo galima paragauti šiandien retai matomų, bet ankstesniais metais populiarių antaninių obuolių. Kupiškėnai juos vadina „antanupkiniais“ obuoliais. Pasak V. Markevičiaus, šios veislės obuolų dar galima rasti senuose soduose. Tai gera šimtmetė obuolų veislė. Antaninių obuolių dedama raugiant kopūstus, jie tinka obuolių sūriams, sultims.

„Sandėliuojant obuolius reikia palaikyti 0,5 laipsnio temperatūrą, o antaniniams obuoliams reikia 2 ar 3 laipsnių šilumos. Taigi jų kartu su kitais obuoliais sandėliuoti negalima, reikia atskiros kameros. Dėl papildomų sandėliavimo kaštų sodininkystės ūkių soduose ir nėra antaninių obuolių“, – paaiškino parodos organizatorius.

Jis teigė, kad panaši į antaninius obuolius yra Rusijoje prieš šimtą metų išvesta obuolių veislė „Bogatyř“. Tik šie obuoliai visgi saldesni.

Dabar daugelio mėgstamos yra „Aukšis“, „Noris“ – išvestos lietuviškos obuolių veislės.

Daug kur soduose auga obuolių veislė „Zviozdočka“ („Žvaigždutė“). Šie obuoliai išsilaiko iki vidurio žiemos, yra gero skonio, bet neatsparūs rauplėms.

„Melis“ puiki Estijoje išvesta veislė. Obuoliai išsilaiko iki kovo ir ilgiau. Ištvėria žiemos šalčius.

Pasižymi ankstyva derėjimo pradžia, derlinga, bet obuoliai nelabai sultingi.

„Pupinis“ yra sena vokiškos kilmės obuolų veislė. Jos vaisiai gerai laikosi per žiemą. Turi savotišką rūgštoką skonį, paplitę Suvalkijoje. Vokietijoje šios veislės obelimis būdavo apsodinamos pakelės, kur nevažinėjo automobiliai.

Parodoje buvo galima paragauti ir „Pepino“, vadintų „pipinkomis“, obuolių. Pasak V. Markevičiaus, ši veislė Lietuvoje retai kur beauginama. Šie obuoliai išsilaiko iki vidurio žiemos, skanūs, sultingi. Tik vaisiai būna vidutinio ar net mažesnio dydžio. „Pepino“ veislei labai pakenkė praėjusio šimtmečio šaltos žiemos.

Ant stalo buvo ir „Ilma“ veislės obuolių. Tai Švedijoje sukurta obuolų veislė. Atspari šalčiams. Vaisiai sultingi, išsilaiko iki balandžio.

Čia ragautojų laukė ir „Baltarusijos sinapas“. Šios obuolų veislės, prieš kelis dešimtmečius išvestos Baltarusijoje, obuoliai paplito Lietuvoje dėl atsparumo šalčiams. Tik šių obuolių skonis prastokas. Sodininkas pašmaikštavo, kad tuos obuolius buvo galima išlaikyti supylus kartu su bulvėmis iki pavasario.

Renginio dalyviai galėjo paragauti tik dviejų rūšių kriaušių. Pasak V. Markevičiaus, kriaušės Lietuvoje plito iš Vakarų Europos. Dažnai čia jos neatlaikydavo žiemos šalčių. Taip nutiko ir jam, 1978 metų šalčių neatlaikė pasodinta prancūziškos veislės kriaušė.

Sodo žinovas sake, kad Lietuvoje didelės kriaušės šnekamojoje kalboje vadinamos dūliomis. Tai ne veislės pavadinimas.

„Valgykime vasarines kriaušes, o žiemes atsivežkime iš svetur. Žieminių veislių kriaušės iki šiol nespėja Lietuvoje sunokti, pribrešti. Pradeda pūti, sutręsta iš vidaus“, – tvirtino V. Markevičius.

Jis taip pat atkreipė dėmesį, kad žieminių veislių obuoliai tik nuskinti dar neturi tikrojo skonio. Yra skynimo branda ir vartojimo branda. Ji atsiranda po Kalėdų.

Viena parodos ir degustacijos dalyvė buvo atsinešusi iš savo sodo du obuolius ir vylėsi, kad gal V. Markevičius galės nustatyti, kokios tai veislės vaisiai, nes ji pati nežino.

Parodos organizatorius atšakė, kad iš išvaizdos nereikėtų spręsti apie obuolių veislę. Vienas jų šonas gali būti rausvas, o kitas šviesesnis, pavyzdžiui, dėl to, kad lapai jį užstojo nuo saulės. Iš skonio irgi sudėtinga atspėti, kokie tai obuoliai. Ant to paties medžio gali būti įskiepyta įvairių veislių obuolių.

„Yra sodininkai pomologai, kurie specializuojasi identifikuoti obuolių veisles. Reikėtų į juos kreiptis, jei neaišku, kokios obuolų veislės pasodinta“, – patarė sodo žinovas.

Paskanauti įvairių veislių obuolių ir kriaušių, sužinoti daugiau apie sodininkystę atėjo nemažai kupiškėnų.

Nukelta į 6 p.

Atkelta iš 3 p.

PATARIMAI SODININKAMS

Pasak V. Markevičiaus, kad obelys ir kiti vaismedžiai gerai derėtų, labai svarbus jų genėjimas. Dažnai pasodinti medeliai ir auga toliau kaip šluotos, palikti likimo valiai. Genėjimo principai daugeliui medžių yra bendri. Tuo reikėtų pasidomėti.

Pirmiausia turėtume atkreipti dėmesį į obelių vainiką. Apleistuose soduose tenka matyti sutankėjusį vainiką. Vaisiai ant apatinių šakų menkai auga ar ten jų visai nėra. Vaismedžių vainikas turi būti plokščias, be viršūnės. Saulės spinduliai turi tolygiai pasiekti visas šakas.

Pašnekovas sakė, kad geriausia obelis dauginti, atkurti jų veislę vegetatyviškai – skiepijant, gyvą šakų atlankomis ir pan.

Pasėjus obuolių sėklas, iš tūkstančio sodinukų geresnis gali būti tik vienas.

Ringinio dalyviai V. Markevičius klausinėjo ir apie mažaūges obelis, ir apie „Rojaus“ obelaites, kurios, pasak sodininko, yra atskira obelių grupė, ir apie tai būtų ilga

šneka. Užsiminė tik, kad jų obuoliukai gali būti ir dviejų centimetrų skersmens, ir žirnio didumo.

Anot sodininko, mažaūgės obelys skiriasi silpnesne šaknų struktūra ir trumpesne gyvavimo trukme. Po dvidešimties metų jos nebedera.

Buvo kalbėta ir apie kolonines obelis, kurios dar nelabai paplitusios Lietuvoje. Turi siaurą vainiką, užima nedaug vietos ir gali būti sodinamos netgi kaip gyvatvorės.

Mums įprastos obelys, pasak V. Markevičiaus, sulaukia penkiasdešimties ir daugiau metų, yra ir šimtamečių. Lietuvoje daugiausia skiepytos miškinės (laukinės) obelys. Giliai įsišaknijusios, atsparios šalčiams.

„Klimatas keičiasi. Dabar atsiranda naujų obelių veislių, atvežtų iš Vakarų Europos, kurios, kai žiemos būdavo šaltos, neprigydavo“, – pokalbio pabaigoje sakė jis.

Paklaustas, ar mokslininkai ieško obelių veislių, kurios būtų atsparios dideliems karščiams, V. Markevičius pajuokavo, kad tokios veislės yra apelsinai ir mandarinai.

Kupiškio viešojoje bibliotekoje surengta rudeninių ir žieminių obuolių paroda ir degustacija.

Banguolės Aleknienės-Andrijauskės nuotrauka